

Posudek na bakalářskou práci Myroslavy Danyluk *Provokace a mystifikace v tvorbě Jurije Vynnyčuka*

Zvolené téma práce dle mého soudu odráží aktuální tendence v ukrajinské i ruské kultuře, v níž se fenomén provokace stává určitou formou protestu proti nedemokratickému politickému systému (dosavadním vyvrcholením těchto tendencí je nedávno zakončený absurdní soudní proces proti dívčí ruské kapele Pussy Riot, protestující proti Putinově politice na půdě chrámu Krista Spasitele v Moskvě, velmi zajímavá je jedna ze solidárních akcí na podporu členek skupiny, kdy ukrajinská polonahá feministka rozřezala motorovou pilou dřevěný kříž i s Kristem poblíž kyjevského Majdanu nezálečnosti). Zatímco v Rusku zesílily či vůbec započaly podobné akce v souvislosti se současnou vlnou politického přituhování v Putinově režimu, na Ukrajině (domnívám se) obliba fenoménu provokace existovala kontinuálně i v 90. letech a plnila i jiné funkce ve vztahu k novému a dosud neukončenému (jak píše i Danyluk) procesu formování nové národní identity. A to zvláště za současných politických podmínek na Ukrajině vytváří pro autory Vynnyčukova typu inspirativní prostředí.

To, že Danyluk nechtěla srovnávat Vynnyčukovu tvorbu se „spisovateli jiných zemí“ (s. 7), je celkem logické, a ani by to nemělo smysl: ruský a ukrajinský fenomén provokace přichází ve srovnání se středo- a západoevropskými kulturami poněkud opožděně, v době, kdy tyto kultury mají již sexuální revoluci a protest konce 60. let 20. století za sebou a řeší problematiku spojenou spíše s vyspělou občanskou společností. Proto tamní fenomén provokace není zaměřen ideologicky (i když může být i politického rázu) a například v Německu či Rakousku je jeho určitou obdobou kabaretní umění či určitý typ šansonu. Každopádně je éra provokace v západní kultuře již spíše na okraji zájmu.

Ale zpět k dané bakalářské práci. Nejen téma je aktuální, nýbrž i koncepce celé práce odráží zájem bakalandky a soustředěnou přípravu. Pracovala se všemi dostupnými ukrajinskými prameny a využila i mailového kontaktu se samotným autorem. Ačkoli neměla, jak sama píše, k dispozici kvalitní sekundární literaturu, protože ta neexistuje, v závěru vzniklo kvalitní odborné studentské dílo, pohybující se skutečně v rozměru literární vědy. Danylukové se podařilo udržet si perspektivu a konsekventně se věnovat třem základním vymezeným okruhům: Vynnyčukovy mystifikace, Vynnyčukovy provokace v oblasti tradiční ukrajinské historiografie a erotické provokační Vynnyčukovy strategie. Nevyhýbá se ani srovnání s jinými ukrajinskými autory podobných děl. Tomuto jádru práce předchází obecná charakteristika literárního procesu na Ukrajině posledních desetiletí a obecná charakteristika Vynnyčukovy tvorby. Oceňuji fakt, že Úvod srozumitelně a věcně seznamuje čtenáře nejen s problematikou práce, ale i s metodologickou strategií autorky a upozorňuje na vlastní přínos dané práce. Stejně tak Závěr přehledně resumuje nově získané a prezentované poznatky. Oceňuji rovněž schopnost bakalandky přehledně rozdělit a charakterizovat jednotlivé funkce a typy Vynnyčukových mystifikací a provokací ve vztahu k národnímu kánonu.

Myroslava Danyluk se samozřejmě nevyhnula drobným chybám a prohrěškům prací tohoto typu. Základním jsou občasné překlepy, menší stylistické nedostatky a silný vliv ruského či ukrajinského jazykového prostředí, projevující se např. nesprávnou interpunkcí (např. čárkami oddělené slovo „například“ či čárka po úvodní části věty typu „kromě toho“ či „bohužel“, ale i např. špatně přeloženými geografickými termíny (např. Příčernomoří). Typickou chybou těchto prací je špatná volba klíčových slov, která však není dle mého soudu chybou studentů; klíčová slova by měla být zařazena do určitých okruhů, které se dají vyhledat v bibliografických databázích a tyto okruhy by měly být studentům k dispozici. Klíčová slova typu „boření stereotypů“ či „nabourání kánonu“ se nepropojí s ničím.

Závažnější chybou je absence data narození Jurije Vynnyčuka a jeho základní biografické údaje – i když předpokládáme zasvěcené publikum, podobné údaje jsou

v odborných pracích samozřejmostí a povinností. Dále bych nepoužila tak autoritativně a jednoznačně tvrzení G. Graboviče, jehož příklady národních mystifikací Danyluk cituje na s. 24, že autorem *Rukopisů Královédvorského a Zelenohorského* je Václav Hanka: jeho autorství nebylo nikdy oficiálně potvrzeno a v poslední době se začíná vracet hypotéza Karla Krejčího (jejími zastánci jsou např. mladší pracovníci Ústavu pro českou literaturu AV ČR), že tyto mystifikace pocházejí z 18. století a že je Hanka jen částečně opracoval). Dále by bylo na místě v tvrzeních jako „v některých pramenech se Anna Lubovyčivna stále uvádí jako jedna z nejstarších ukrajinských básnířek“ (s. 26) uvést, které prameny to jsou. Pokud bakalandka hovoří na s. 27. o Mykolovi Vinhranovském, měla by uvést, kdo to je. Pokud se odvolává na úvahy českého politologa Pavla Baršy (na s. 30), pak je nutno uvést analogický výrok (k úvahám J.Vynnyčuka) a jeho bibliografický údaj.

Jako případný podnět k další práci bych revidovala již na začátku zmíněný výrok o nesrovnávání se spisovateli z jiných zemí; srovnávat se střední či západní Evropou sice smysl nemá, avšak fenomén erotické a politické provokace v ukrajinské kultuře by si zasloužil srovnání s ruskou obdobou. Bylo by dobře definovat jejich rozdílnou funkci např. právě v opozici národní (Ukrajina)-politický (Rusko). Není pak možno se omezit pouze na její literární projevy, ale zahrnout i obecný kulturní diskurz zaměřující se na performance. Jistě by nebylo bez zajímavosti srovnat také erotickou provokaci typu maskulinního či dokonce „typu mača“ (kam v podstatě Danyluková řadí právě Vynnyčuka, i když jej neoznačuje takto) s ženským až feministickým pohledem ukrajinských autorek (Zabužko) a jejich ruských protějšků. Právě pro obor Východoevropských studií by byl pro další práci tento úhel pohledu produktivní.

Bez ohledu na vyjmenované drobné prohřešky splňuje předložená práce veškeré požadavky na bakalářskou práci a dokonce je i dle mého soudu převyšuje. Proto navrhuji práci hodnotit známkou „**výborně**“.

Doc. PhDr. Helena Ulbrechtová, Ph.D.

V Praze, 01. 09. 2012